

De gezangen van Chu

De gezangen van Chu

*Onder redactie van
Jeroen Struive*

Amsterdam University Press

Deze publicatie is tot stand gekomen met steun van 新汉学计划China Studies Program

Afbeelding omslag: *Lofty Mount Lu* door Shen Zhou, 1467. Bron: Wikimedia Commons.

Ontwerp omslag: Kok Korpershoek

Ontwerp binnenwerk: Crius Group, Hulshout

ISBN 978 94 6372 306 0

e-ISBN 978 90 4855 447 8

DOI 10.5117/9789463723060

NUR 110

© J. Struive / Amsterdam University Press B.V., Amsterdam 2021

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16B Auteurswet 1912 j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet 1912) dient men zich tot de uitgever te wenden.

De uitgeverij heeft ernaar gestreefd alle copyrights van in deze uitgave opgenomen illustraties te achterhalen. Aan hen die desondanks menen alsnog rechten te kunnen doen gelden, wordt verzocht contact op te nemen met Amsterdam University Press.

Inhoudsopgave

Voorwoord	7
Inleiding	9
Deel 1: <i>De negen liederen</i>	31
De drie wereldbeelden	45
Deel 2: <i>Li sao</i>	55
De autobiografie en de biografie	69
Deel 3: <i>Tianwen</i>	81
Chinese mythologie	97
Deel 4: <i>Op de weg naar verre oorden</i>	105
De twee zoektochten	113
Deel 5: <i>Drie gezangen in ballingschap</i>	117
Deel 6: <i>De waarzegger</i>	127
Deel 7: <i>De visser</i>	129
Het Drakenbootfestival	131
Deel 8: <i>De negen variaties</i>	137
Een ander geluid?	151
De uitspraak van het Chinees	155
Overzicht dynastieën en personen uit het vroege China	157
Beknopte bibliografie	159

Voorwoord

In dit boek gaan we gedichten uit de verzameling *De gezangen van Chu* lezen en aan de hand hiervan een reis maken door de Chinese oudheid. We zullen onderweg veel onderwerpen aantreffen die nog steeds actueel zijn in China.

In de periode tussen 800 en 200 v.Chr. was er in vier totaal verschillende cultuurgebieden – China, India, het Midden-Oosten en Griekenland – onafhankelijk van elkaar sprake van een ongekende en ongeëvenaarde filosofische en technologische vooruitgang. De Duitse filosoof Karl Jaspers noemde deze periode *Achsenzeit*, spiltijdperk. Dit is ook de tijd waarin *De gezangen van Chu* ontstonden, en de belangrijkste trekken van de Chinese cultuur gestalte kregen.

Om onze reis door de Chinese oudheid te kunnen maken, is het nodig om *De gezangen van Chu* in een breder perspectief te plaatsen. Vandaar dat dit boek begint met een inleiding over de Chinese oudheid, de belangrijkste filosofieën en de ontstaansgeschiedenis van *De gezangen van Chu*. Daarna volgt de vertaling, die is opgesplitst in acht delen, waarvan de meeste worden gevolgd door een begeleidende tekst. Na deze tekst volgen steeds enkele opdrachten.

Dit boek is geschreven voor vwo bovenbouw. De inhoud is ontwikkeld voor het eindexamenonderdeel Chinese literatuur van het schoolvak Chinees, maar is tevens uitstekend als verbreding aan te bieden bij het schoolvak Nederlands in het kader van wereldliteratuur.

Alle gebruikte teksten zijn uit het Chinees vertaald door de schrijver van dit boek.

Halverwege de 20^e eeuw zijn vereenvoudigde Chinese karakters gangbaar geworden in geschreven teksten. Wanneer het traditionele karakter afwijkt van zijn vereenvoudigde variant, is in dit boek deze laatste tussen haakjes gezet.

Chinese namen en woorden die voorkomen in dit boek zijn getranscribeerd volgens het pinyin-transcriptiesysteem. Een lijst voor de uitspraak is te vinden achter in dit boek.

Tot slot wil ik graag Rogier Jacques bedanken, die het manuscript van dit boek met gepaste acribie van commentaar heeft voorzien.

Jeroen Struive

Inleiding

De Zhou-dynastie

Laat in de vijfde maand van het jaar 1059 v.Chr. werden in het Chinese hemelruim de planeten Jupiter, Saturnus, Venus en Mercurius dicht bij elkaar waargenomen. Deze conjunctie zou later worden geduid als het symbool voor het aanbreken van een nieuwe tijd, de tijd van het huis van Zhou, de dynastie die het tot nu toe het langst heeft volgehouden in China.

De Zhou-dynastie nam in die jaren het Mandaat over van de Shang-dynastie, het eerste Chinese vorstenhuis waarvan het bestaan is bevestigd door een veelheid aan bronnen. De invloedssfeer van beide dynastieën lag in de gebieden rond de midden- en benedenloop van de Gele Rivier in de huidige provincies Shaanxi, Shanxi, Hebei en Shandong. Zoals we later zullen zien, ontwikkelden zich tijdens de Zhou-dynastie staten die steeds machtiger zouden worden en zich op den duur tegen de Zhou zouden keren. Dit gebeurde in de periode die bekendstaat als de Strijdende Staten (481-221 v.Chr.)

Deze gebieden vormen de bakermat van de Chinese beschaving. De eerste rituelen, gebruiken en omgangsvormen, maar ook politieke structuren, kunst, filosofie, en niet te vergeten het karakterschrift zijn ontwikkeld tijdens de Zhou-dynastie.

Politieke ontwikkelingen

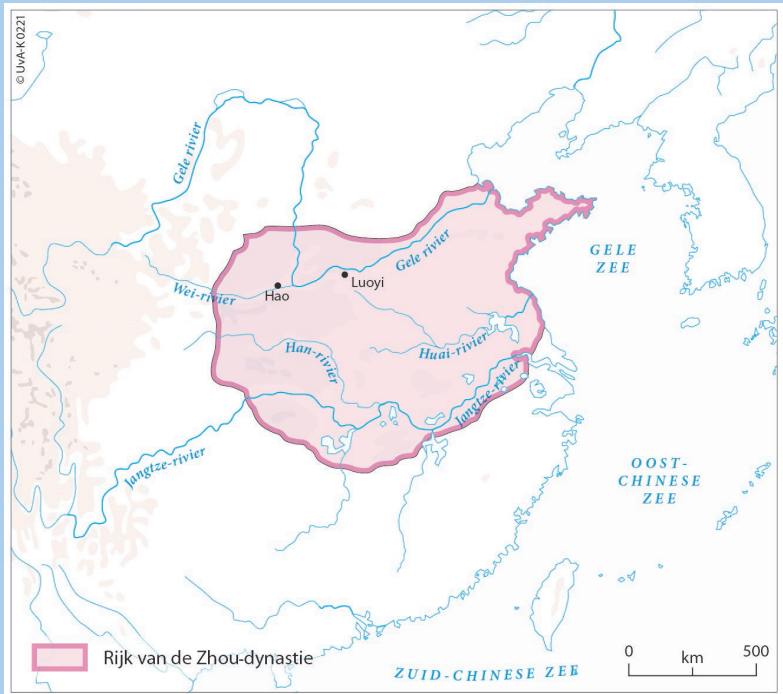
Tijdens de eerste periode van de Zhou-dynastie, bekend onder de naam Westelijke Zhou (1045-771 v.Chr.), werd de

invloedsfeer uitgebreid en werd een begin gemaakt met het opzetten van een bureaucratie om het land te besturen. Familieleiden van het huis van Zhou werden naar strategisch belangrijke plekken in de nieuw veroverde gebieden gestuurd om die gebieden te besturen, zodat er een netwerk van koninklijke centra ontstond om het land te verdedigen tegen aanvallen van de volkeren die buiten de invloedsfeer van het huis van Zhou leefden. Ter verdediging werden in deze periode al stukken muur gebouwd, die later met elkaar zouden worden verbonden en eeuwen later uiteindelijk worden uitgebreid tot wat nu de Chinese Muur is.

Ondanks dit goed uitgedachte systeem werd de hoofdstad Hao in 771 v.Chr. veroverd door vijanden uit het noordwesten. Aan de val van Hao is een anekdote verbonden die wellicht veelzeggend is voor de manier waarop er in latere tijden naar deze gebeurtenis werd gekeken. (zie pagina's 16-17)

De hoofdstad Hao bleek moeilijk te verdedigen, aangezien de stad helemaal aan de westkant van het rijk lag, waardoor het lang duurde voor militaire hulp aankwam uit de rest van het rijk. (zie kaart 1) Daarom werd de hoofdstad na de verovering in 771 v.Chr. verplaatst naar het oosten, naar Luoyi, gelegen bij de huidige stad Luoyang in de provincie Henan.

Tijdens deze tweede periode van de Zhou-dynastie, traditioneel aangeduid als de Herfst & Lente-periode (770-481 v.Chr.), ontwikkelde zich een systeem van *xian* 縣 (vereenvoudigd: 县), dat de grondslag vormt voor de bestuursstructuur van het latere keizerrijk. Deze *xian* waren strategische grensgebieden van een staat, (*guo* 國 [vereenvoudigd: 国]) en vielen onder het bestuur van magistraten die waren benoemd door de heerser van de desbetreffende staat.

Kaart 1: De omvang van het rijk van de Zhou-dynastie

Na verloop van tijd werden sommige staten die in de periferie van de invloedssfeer van het huis van Zhou lagen steeds dominanter en slokten de staten op de Centrale Vlakte (*zhongyuan* 中原) op. De geografische ligging bleek hier van doorslaggevend belang. (zie kaart 2) Staten op de Centrale Vlakte konden van alle kanten worden aangevallen. Bovendien was verovering van grondgebied van andere staten de enige manier om terrein te winnen. Door zijn ligging tussen bergen en rivieren was het voor de perifere staat Chu daarentegen gemakkelijker zich te verdedigen tegen aanvallen van andere staten. Daarbij had Chu nog mogelijkheden tot uitbreiding in het zuiden, waar nog geen staat gevestigd was.

verbrand en het bezit ervan werd verboden. Lezen en schrijven was vanaf dat moment alleen nog voorbehouden aan ambtenaren.

Ondanks het overweldigende militaire en organisatorische succes van de Qin-dynastie, bleek zij van korte duur. Na de dood van Qin Shi Huangdi braken er overal in het land opstanden uit, die uiteindelijk uitmondde in een burgeroorlog. De winnaar van deze burgeroorlog stichtte de Han-dynastie, die zich, met een korte onderbreking rond het jaar nul, ruim vierhonderd jaar staande wist te houden.

De staat Chu en *De gezangen van Chu*

Voordat de staat Qin de Chinese wereld had verenigd, was Chu haar grootste opponent. Beide staten lagen aan de periferie van de Chinese wereld en werden door de meeste andere staten gezien als barbaars. In het geval van Qin kwam dit door zijn militaire overmacht, en in Chu door het exuberante bijgeloof.

Hierbij speelden geografische verschillen ook een rol. De noordelijk gelegen staten lagen in een overwegend vlak land, waardoor transport en handel relatief eenvoudig waren te organiseren. Het zuidelijke Chu, rond de middenloop van de Jangtse-rivier, was onherbergzaam met zijn kliffen, kloven, bergketens en dichte wouden (zie omslag van dit boek). Nog steeds geldt dit in China als een bekend verschil: noorderlingen worden vaak ervaren als directer in de omgang, pragmatischer, korter van stof en zuiderlingen worden vaak indirecter genoemd, begiftigd met een bloemrijke verbeelding en eigengereider. De geest van het confucianisme wordt dan vaak met het noorden geassocieerd en die van het taoïsme met het zuiden.

3. Qu Yuan, geschilderd door de 17^e-eeuwse schilder Chen Hongshou. Bron: Wikimedia Commons.

De gezangen van Chu is een verzameling gedichten die voor het grootste gedeelte geschreven zijn door Qu Yuan (340-278 v.Chr.), een staatsman en dichter van de staat Chu. Deze gezangen bevatten gedachtegoed en allerlei tradities uit Chu. Sommige gedichten grijpen terug op teksten uit de sjamanistische liturgie, andere zijn autobiografisch van aard of zitten vol met mythologische figuren. Door de verbeeldingskracht en persoonlijke toon zijn *De gezangen van Chu* gemakkelijk te onderscheiden van andere Chinese poëzie.

De gezangen zijn ontstaan toen Chu *de facto* een onafhankelijke staat was, wat maakt dat de taal waarin ze geschreven zijn dikwijls teruggaat op de landstaal van Chu,

waarvan verder weinig bekend is. In de 2^e eeuw, dus ongeveer vierhonderd jaar na de dood van Qu Yuan, heeft de geleerde Wang Yi (89-158) een commentaar geschreven op de tekst. In dit commentaar geeft Wang Yi, die zelf afkomstig was uit het gebied van Chu, uitleg over veel in onbruik geraakt dialect uit Chu. Dit laat zien dat de originele tekst niet te lezen was zonder dit commentaar.

Een ander fenomeen is dat in deze gedichten het onderwerp van de zin vrijwel altijd wordt weggelaten. Doordat het Chinees bovendien geen lidwoorden, verbuigingen of vervoegingen kent, ontstaat veel ruimte voor interpretatie. Dit blijkt ook uit het feit dat tientallen beroemde Chinese geleerden zich de afgelopen tweeduizend jaar over deze teksten hebben gebogen en er volledige commentaren op hebben geschreven, vaak vanuit hun eigen persoonlijke achtergrond.

Een eigenschap van *De gezangen van Chu* die een spreker van een alfabetische taal zich misschien moeilijk kan voorstellen, is dat niemand meer weet hoe de originele gedichten hebben geklonken. Uit latere periodes zijn rijmwoordenboeken overgeleverd, maar niet uit de periode van de Strijdende Staten, en bovendien verschilde de uitspraak in die tijd waarschijnlijk ook nog eens per staat. Als de gedichten worden opgelezen met de moderne uitspraak van het Mandarijn, dan is toch vaak hoorbaar dat de regels moeten hebben gerijmd, maar lang niet in alle gevallen, doordat de uitspraak over de eeuwen enorm is veranderd. Het probleem van Chinese karakters is dat ze ons meestal meer vertellen over de betekenis van het woord waarnaar ze verwijzen dan over de uitspraak.

Wang Yi is ook de samensteller van de eerste overgeleverde editie van *De gezangen van Chu*. Die bestaat uit zeventien delen (een deel bestaat doorgaans uit een lang

gedicht of een verzamelingen kortere gedichten), waarvan de laatste zeven delen door latere dichters uit de keizertijd zijn geschreven. Het laatste deel van die editie bestaat uit een gedichtencyclus door Wang Yi zelf geschreven.

Bij het samenstellen van dit boek is er een keuze gemaakt tussen de eerste tien delen. Hiervan zijn zeven delen in zijn geheel opgenomen en één deel gedeeltelijk.

De gezangen van Chu

Deel 1: *De negen liederen*

Aanroep

de dag is goed, het uur is goed
achting en vervoering door onze God
grijpen wij naar degens met onyxpunt
kletteren als kralen edelstenen
weelderige dans en vergulde bekers
gevangen in goddelijk geurende walm
omwikkeld vlees op orchideeënaltaar
ambrozijn geplaatst in een zijden aroma

wij heffen de stok en slaan op de trommel
in lichte cadans, ingetogen gezongen
grijpen wij de harp en zetten aan
de Godheid danst luisterrijk met sprankelend gewaad
een goddelijke geur vervult onze harten
al onze tonen weerklinken en vallen samen
opperste vervoering maakt zich van U meester

I

in een heet geurend bad bind ik mij met welriekende tooi
bontgekleurde gewaden die kletteren als edelsteen
krioelt U, talmt U, komt U bij ons neder
o kraakheldere glans,
bedoord stappen we de tempel binnen
die glanst als de zon en de maan
rijdend op een draak en in hemels gewaad
rijst U op, zich uitgestrekt wentelend

als een ziedend vuur daalt U neder
als een pijl werpt U zich in de wolken
overschouwend aardse oorden en verder
doorkruist U de vier zeeën tot voorbij hun einden

ik denk aan U en slaak een zucht
om mijn beploegde hart en mijn begerige borst

De drie wereldbeelden

Sir James Frazer heeft in de vorige eeuw uitgebreid onderzoek gedaan naar de rol van magie in de wereldgeschiedenis. Frazer bestudeerde voor zijn onderzoek vormen van magie op alle continenten van wereld. Om de rol van magie te begrijpen stelt hij dat elke beschaving drie fasen doorloopt. Eerst kent de mensheid een wereldbeeld dat werd gekleurd door magie, vervolgens door religie en daarna door wetenschap.

Het magisch georiënteerde wereldbeeld

Het overgrote deel van de wereldbevolking woont tegenwoordig in steden. Maar tot een paar duizend jaar geleden, voor de uitvinding van het schrift, leefden mensen in clanverband, in gemeenschappen met hooguit enkele tientallen mensen. Belangrijke beslissingen die iedereen aangingen werden in samenspraak met elkaar genomen.

De mensen in deze clan-gemeenschappen waren veel kwetsbaarder dan wij. Ze moesten zich zien te beschermen tegen dieren en vooral tegen de elementen, waardoor zij een enorm ontzag ontwikkelden voor de krachten uit de natuur, die in grote mate hun leven bepaalden. In hun beleving waren twee praktische inzichten bepalend voor de alledaagse gang van zaken:

1 Het mimetische beginsel: een fenomeen veroorzaakt iets dat verwant is aan dat fenomeen. Of anders geformuleerd: het effect lijkt op de oorzaak.

Frazer geeft hiervan het volgende voorbeeld:

Om zich te verzekeren van een lang leven gebruikten de Chinezen ingewikkelde talismannen, die de magische essentie volgens mimetische beginselen in zichzelf bundelen. De middelen waarmee deze gunstige invloeden worden aangewend zijn doodskleren. Deze worden door veel Chinezen vervaardigd tijdens hun leven, en de meesten laten ze snijden en naaien door een ongetrouwde of zeer jonge vrouw, aangezien deze persoon nog veel jaren voor de boeg heeft. Een gedeelte van dit vermogen om nog vele jaren te leven moet zich toch zeker in deze kleren nestelen, en de tijd dat zij zullen worden gebruikt kunnen opschorten.

2 Het beginsel van de contactmagie: dingen die met elkaar in contact zijn geweest, blijven elkaar beïnvloeden.

Frazer geeft als voorbeeld het over heel de wereld aangetroffen fenomeen van de magische relatie tussen een mens en de delen van zijn lichaam. Als iemand een stukje haar of nagel van een persoon kan bemachtigen, is het mogelijk om deze persoon naar zijn hand te zetten. Frazer vertelt daarbij de anekdote van een Engelse vrouw die zich druk maakte over het weggooiden van tanden die een kind had gewisseld. Als deze weggegooid tanden zouden worden aangevreten door een dier, dan zouden nieuwe tanden die door zouden komen er net zo aangevreten uit gaan zien.

Wat kenmerkend is voor het magisch georiënteerde wereldbeeld is dat er geen beroep wordt gedaan op hogere machten, zoals dat wel het geval is in religieuze beleving.

Het religieus georiënteerde wereldbeeld

Toen mensen een paar duizend jaar geleden steeds meer naar elkaar toe trokken en op een vaste plek gingen wonen,

ontstonden na verloop van tijd de eerste steden. Het werd nu onmogelijk om beslissingen die iedereen aangingen met zijn allen te nemen, omdat de groep mensen daarvoor te groot was geworden. Door verschillen tussen mensen onderling bleek uiteindelijk een persoon of een familie de sterkste, en deze beschikte meestal over de productiemiddelen. Zo ontstond het koningschap, een gemeenschap die werd geregeerd door een persoon.

Maar om zijn macht te behouden moest de koning ervoor zorgen dat hij zijn onderdanen aan zich kon binden. Hij gebruikte het ontzag dat de mensen voelden voor de krachten van de natuur uit de tijd dat ze nog in clan-gemeenschappen leefden en verpersoonlijkte deze krachten tot goden. De koning presenteerde zichzelf als dienaar van de goden en zo ontstond de koningscultus. Onderdanen die de goden vereerden, vereerden daarmee hun koning. Op die manier legitimeerde en onderbouwde de koning zijn macht, nu hij zich gesteund wist door de goden.

Het wetenschappelijk georiënteerde wereldbeeld

Doordat de steden steeds welvarender en dichter bevolkt werden, gingen sommige inwoners op zoek naar nieuw leefgebied. Daarbij kwamen ze tijdens hun omzwervingen in aanraking met culturen van andere landen. Het contrast tussen de eigen en de vreemde cultuur stimuleerde de ontwikkeling van een onderzoekende en kritische geest.

Aangezien sommigen van hen door het contact met het buitenland de waarden en tradities van hun eigen land begonnen te relativiseren of zelfs in twijfel te trekken, werden zij door hun koningen soms gezien als bedreiging voor de koningscultus. Vaak werden deze kritische geesten

verbannen, maar op sommige plekken kregen zij de overhand en ontstond er een nieuwe staatsvorm, namelijk die van de democratie, waarbij de leider verantwoording moet afleggen aan de bevolking.

Het magisch georiënteerde wereldbeeld in China

De kleine clan-gemeenschappen die kenmerkend zijn voor de wereld van de magie bestaan in China en overal ter wereld waar Chinezen wonen tot op de dag van vandaag. Zij worden doorgaans gevormd rond een tempel en bedienen zich van het Chinese volksgeloof, dat een verzamelnaam is voor allerlei verschillende tradities en denkwijzen.

Een belangrijke figuur in deze kleine gemeenschappen rond een tempel is de sjamaan. De sjamaan is moeilijk te categoriseren. Hij of zij wordt vaak verward met de magiër of de medicijnman, omdat hij net zoals de magiër wonderen verricht en net zoals de medicijnman zieken kan genezen. Datgene waardoor de sjamaan zich onderscheidt van de andere mensen in de gemeenschap, is dat hij of zij een expert is in extase.

De wereld van de sjamaan deelt zich op in twee delen: de wereld van de levende mensen en de wereld van de geesten. Als de sjamaan in extase is, treedt hij buiten zichzelf en kan hij contact maken met mensen en objecten uit de geestelijke wereld. Hij kan er zielen van overledenen bezoeken, maar ook is het hem toegestaan om een ziel van een levende naar de geestelijke wereld te leiden en deze ziel in contact te brengen met zielen van overledenen.

Deze activiteiten onderneemt de sjamaan meestal als er iets niet goed gaat in de gemeenschap of als een lid van de gemeenschap lijdt onder wat de westerse medische wetenschap

zou duiden als psychische klachten. In extase kan hij dan in de geestelijke wereld onderzoeken waar het probleem van de patiënt zich bevindt dat de klachten veroorzaakt, en hoe dit kan worden opgelost zodat de klachten verdwijnen.

Reinheid is voor de sjamaan een belangrijke voorwaarde om toegang te krijgen tot de geestelijke wereld. Om een geschikte staat van reinheid te bereiken reinigt de sjamaan zich met geparfumeerd water. Dan tooit hij zich in een kostuum met allerlei symbolische afbeeldingen afkomstig uit de geestelijke wereld. Nu kan zijn reis daarnaartoe beginnen. Om contact te maken met het landschap en de mensen uit de geestelijke wereld begint hij langdurig en met volle overgave op zijn trommel te slaan, net zolang tot hij in extase raakt.

Het sjamanisme kent in China, net zoals hekserij in Europa, een lange geschiedenis van onderdrukking. Dit komt omdat de gemeenschappen rond de tempel, waarin de sjamaan gedijt, soms in staat bleken om te tornen aan de macht van de overheid. Aangezien het sjamanisme zich uitsluitend heeft ontwikkeld in kleine, lokale gemeenschappen, kent het dan ook geen officiële geschiedenis. Het heeft de Chinese tradities en denkwijzen echter diepgaand beïnvloed, en om dit te illustreren volgen nu enkele voorbeelden van de neerslag van het sjamanistische gedachtegoed in de Chinese taal.

Het karakter voor sjamaan is 巫 *wu*. Dit is een pictogram van een mens die danst tussen hemel en aarde. Een ander karakter dat tot op heden nog wordt gebruikt in de betekenis van “mooi” is het karakter 美 *mei*, dat een pictogram is van een dansende sjamaan. Het karakter 靈 *ling* (vereenvoudigd: 灵) is opgebouwd uit de elementen 雨, 口 en 巫, regen, mond en sjamaan. Dit woord *ling* betekent “geestelijk effectief”. Als een tempel *ling* wordt genoemd, betekent dit dat als iemand er gaat bidden, de kans groot is dat zijn gebeden verhoord

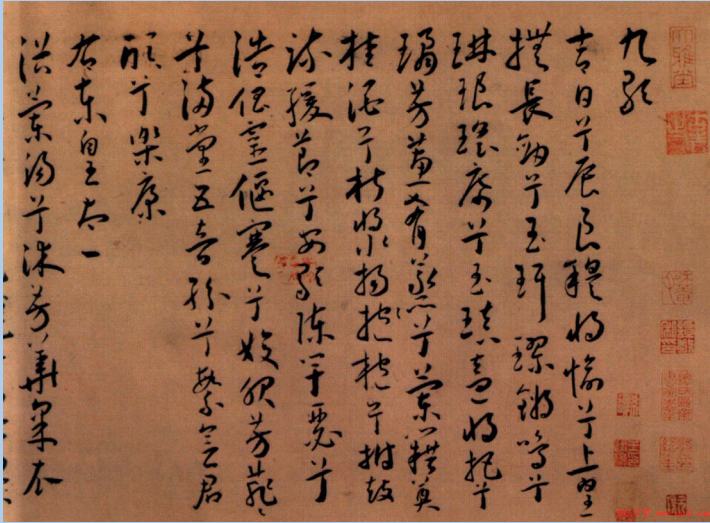
worden. In het woord voor lijkwagen komt ook dit woord terug: 靈車 *lingche* (vereenvoudigd: 灵车). Ten slotte is er nog een karakter dat de donkere kant van de sjamaan belicht: 誣 *wu* (vereenvoudigd: 诬) is een combinatie van 言 en 巫, woord en sjamaan. Dit karakter staat voor “lasteren, liegen, vals beschuldigen”, en heeft zich opgewerkt tot juridisch jargon.

Interpretatie van *De negen liederen*

Wang Yi (2^e eeuw), de vroegste commentator van *De gezangen van Chu*, vertelt over de oorsprong van *De negen liederen* het volgende:

Vroeger in Ying, de hoofdstad in het zuiden van Chu, en in het gebied tussen de rivieren Yuan en Xiang, geloofde het volk in geesten en hield ervan om te offeren. Tijdens deze offerrituelen werden de godheden tevredengesteld door zang en dans begeleid door trommelmuziek. Toen Qu Yuan in ballingschap was, hield hij zich op te midden van hen en werd hij tot in het diepst getroffen door de manier waarop het volk zijn melancholieke gemoedstoestand tot uitdrukking bracht. Hij observeerde hoe de mensen offerden, de verrukking die uitging van hun zang en dans en de vulgaire inslag van de teksten die zij zongen.

Daarop schreef hij *De negen liederen*, waarin hij aan de ene kant de plechtigheid van de offerrituelen voor de godheid verwerkte, en aan de andere kant het onrecht dat hem aan het hof van de koning van Chu was aangedaan. Zo gebruikte hij volkspoëzie om zijn aanklacht te verwoorden. Vandaar dat de woorden niet gelijk zijn aan hun betekenis, dat de strofen en verzen door elkaar zijn gehusseld en dat er een zeer ruime strekking in schuilt.

4. Dit is een kalligrafie van de tekst van de *Aanroep van De negen liederen* door Wang Chong (1494-1533).

Oriëntatie-opdrachten

Welke symboliek in deze gedichten kom je tegen die mogelijk verwijst naar een magisch wereldbeeld? Maak per gedicht een lijst van woorden die hiernaar kunnen verwijzen.

Kies een gedicht uit en beschrijf hoe het gedicht is opgebouwd. Hoe begint het gedicht, wat gebeurt er onderweg en hoe eindigt het?

Kies twee gedichten uit en leg uit wat deze gedichten met elkaar gemeen hebben. Aan welke elementen kun je zien dat het gedichten zijn uit dezelfde cyclus?

Kies een gedicht en beschrijf de gemoedstoestand van de ik-persoon in de loop van het gedicht.

Uitwerkingsopdrachten

Opdracht 1:

Schrijf een essay waarin je beargumenteert dat je:

- 1 *De negen liederen* leest als zuiver sjamanistische liederen.
- 2 *De negen liederen* leest als gedichten met een verhulde politieke boodschap, zoals de commentator Wang Yi suggereert.

Maak een keuze tussen een van beide interpretaties en anticipeer in jouw argumentatie op mogelijke tegenargumenten.

Opdracht 2:

Schrijf een recensie van deze Nederlandse vertaling van *De negen liederen*.

Maak voor het schrijven hiervan gebruik van een andere vertaling naar het Nederlands of een andere Europese taal. Geef in jouw recensie aan naar welke vertaling jouw voorkeur uitgaat, en onderbouw jouw voorkeur daarbij met voorbeelden van beide vertalingen.

Hulpvragen: Zijn er verschillen als je kijkt naar de vorm en de inhoud? Wat vind je van het taalgebruik en de toon? Welke vertaling is denk je vrijer en welke letterlijker?

Opdracht 3:

Schrijf een betoog waarin je beargumenteert dat *De negen liederen* een gedichtencyclus vormen of juist niet.

Hulpvragen: Zijn er elementen die de verschillende gedichten met elkaar verbinden? Wat voor thematiek en symboliek vind je terug in meerdere gedichten? Is er een gedicht dat uit de toon valt bij de andere?